

26. 1 1.96

/ik

DAGBOG FØRT AF HR. CHR. KRISTENSEN, BRANDE MØLLE

I slutningen af året 1914 har jeg fået en ny turbine indlagt, som jeg er meget godt tilfreds med, da den trækker 3-4 gange så meget som den gamle, som også har gået i 28 år og nu var af en noget forældet konstruktion .

Som hjælp til anskaffelsen af den ny turbine har jeg søgt statskassen og er bevillet 2.226 kr, som forrentes med 4% årlig og afdrages med 10% årligt.

1914 har været et mærkeligt år, idet den store krig, som udbrød den 1. august stadig fortsættes og gør alt så usikkert. Straks ved krigens udbrud var det som alt blev lammet og alt blev standset, vor omsætning i korn og foderstoffer, som før krigen var ca. 250.000 pund om måneden gik ned til 50.000 pund. Men efterhånden som begæret efter fødemidler fra de krigsførende magter steg, steg også forbruget af foderstoffer, som ved årets slutning noget nær var oppe ved det samme som ved krigens begyndelse trods de meget høje priser.

FREDAG DEN 1. JANUAR 1915

Min hustrus 34 årige fødselsdag, som blev fejret på sædvanlig vis sammen med vor familie fra Dørslund og Krag sig og her fra Brande.

Ministeriet har nu fastsat maksimalpris på rug, således at rug som vejer 118 pund koll må ikke koste over 19,50 øre pr. 100 kg og hver pund koll det stiger eller synker fra 118 to stiger og synker prisen 25 øre pr. 100 kg.

MANDAG DEN 4. JANUAR 1915

I dag har vi haft ualmindelig travlt på møllen, men vi har bestilt en masse nu, efter at vi har fået den ny turbine indlagt, som trækker 4 gange så meget som den gamle.

TIRSDAG DEN 5. JANUAR 1915

I dag har vi haft meget travlt på møllen.

Hr. Starcke har holdt to foredrag om samfundslære - et om eftermiddagen og et om aftenen, hvoraf jeg overværede det sidste, som var meget interessant og lærerigt. Men der var ikke mødt ret mange tilhører - velsagtens begrundet på det dårlige vejr.

TORS DAG DEN 7. JANUAR 1915

I dag har vi sognerådsmøde fra kl. 9 formiddag til kl. 12 nat, dog med to timers afbrydelse, da hele sognerådet var indbudt til at spise til aften hos fabrikant Martensen.

Sognerådet holdt licitation over gruskørsel til kommunens veje, som blev en del højere end sædvanlig begrundet på de høje kornpriser. Forhåndværende consejlspræsident Klaus Berntsen holdt foredrag her i Brande om Hr. Kold, som jeg desværre begrundet på sognerådsmødet ikke kunne overvære.

FREDAG DEN 8. JANUAR 1915

I dag er det snefog som vanskeliggør al samfærdsel. Telefonen er afbrudt til Vejle. Jeg skal tage imod svin til Vejle Andels Svineslagteri, men begrundet på det dårlige vejr kom der kun fire

LØRDAG DEN 9. JANUAR 1915

I dag er det tøvejr med dårlig føre.

Udbetaling på mejeriet.

Sognerådet har i dag ladet foretage folketælling i Brande By, hvilket gav til resultat at byen havde 1109 indbyggere, hvilket er 154 mere end sidste år.

Den store tilvækst skyldes navnlig de danske statsbaner, som har lagt en trafikafdeling her i Brande, således at ikke mindre end 35 jernbanetjenestemænd med familie har taget ophold her i Brande.

SØNDAG DEN 10. JANUAR 1915

I dag smuk veje med kaneføre. Vi var i kirke for anden gang siden vor ny præst Pastor Nielsen fra Hvejsel er kaldet her.

I aften skal vi til klub hos Barber A. Mouritsen. Jens Søndergård i Lundfold døde i nat. Han var en meget flink og elskværdig mand, som ved nøjsomhed og flid klarede sig ret godt, skønt han havde en temmelig mager ejendom. Han havde i de sidste 30 til 40 år medvirket ved Brande Musikkorps, når der var musik i Brande, hvilket sikkert ikke har forlænget hans dage.

MANDAG DEN 11. JANUAR 1915

Kreaturpriserne stiger nu ret antagelig. Vejle Andels Svineslagteri har sendt en meddelelse ud om, at handelen med kvæg i Tyskland er meget livlig for ligesom at gøre folk opmærksom på at holde igen og ikke lade handelsmændene tage al fortjenesten, som de gjorde med hestene.

TIRSDAG DEN 12. JANUAR 1915

Ministeriet har nu meddelt Amtmændene at der skal eksproprieres så meget rug, som er nødvendig for det daglige behov, da det har vist sig, at siden maksimalprisen blev sat, er der ingen rug kommen frem.

Det er jo forståelig nok, når man tager i betragtning at foderkorn, majs, byg og havre koster fra 2 til 5 kroner mere pr. ton.

Det forekommer mig også at være en noget uretfærdig måde, regeringen er gået frem på, da det hovedsagelig kun bliver den magre del af Jylland, det kommer til at gå ud over, hvorimod Øerne og det bedste del af Jylland, hvor rugavlens ikke spiller så stor en rolle, ikke mærker så meget til maksimalprisen.

ONSDAG DEN 13. JANUAR 1915

I dag er vor ny præst pastor A.M. Nielsen udnævnt til provst for Nørvang og Førriid Herreds vestre Provsti i Ribe Stift.

TORS DAG DEN 14. JANUAR 1915

I dag har jeg været til sognerådsmøde fra kl. 9 formiddag til kl. 12 nat.
Vi udsendte ca 300 skemaer til selvangivelse til skat.
Brande Vandværk afholdt generalforsamling.

FREDAG DEN 15. JANUAR 1915

Brande Håndværkerforening holder i aften sin 26 årige stiftelsesfest.

Det er første gang i de 26 år foreningen har bestået, at der ingen fællesspisning har været begrundet på for ringe tilslutning. Det er vel nok de alvorlige og usikre tider, der gør sig gældende.

Derimod fejredes aftenen med gratis koncert og bal til kl. 3.

Jeg har i dag modtaget svin til Vejle Andels Svineslagteri og betalt 41 1/2 øre pr. pund leveret vægt. Der blev leveret 54 svin, hvilket ikke tyder på, at der ingen svin er i Danmark. Jeg havde sammenkaldt til værgerådsmøde for at få en formand valgt til værgerådet, da jeg havde været midlertidig formand siden Pastor Thomsen rejste. I værgerådet er gårdmand Niels Chr. Nørgaard, Ure, Husmand Jens Matinus Jensen, Grarup og mig. Som nyvalgt var Lærer Sørensen, Askjær og som født medlem præsten. Til formand valgtes Pastor Nielsen.

LØRDAG DEN 16 JANUAR 1915

Jeg har i dag fået tilsendt et cirkulære om, at staten i Vejle Amt ønsker at købe 12000 tons rug til maksimalpris. Man vil se ad frivillighedens vej at få kornet frem for derved at undgå

ekspropriation . Men jeg tror nu ikke, det lader sig gøre, da landmanden holder igen så længe som mulig og nødig giver slip på sin rug, da det næsten ser ud som der ingen anden korn kan skaffes at fodre med, selv om der gives 5 til 6 kr. i bytte pr ton .

Vejle Andels Svineslagteri havde således givet tilsagn om den muligvis kunne købe 200.000 pund majs i England til en pris af 8 1/2 a 9 ører pr. pund i Vejle Havn til brug for sine leverandører . Men i dag meddeltes det i Vejle Bladene, at det desværre var umulig at skaffe majsen frem begrundet på transportvanskeligheder og prisstigning dag for dag. Efter dette kan man jo godt fristes at blive nogen ængstelse for, hvorledes det vil gå med vore store besætninger, når der kommer for lidt korn frem.

ONSDAG DEN 20. JANUAR 1915

I dag døde gamle Hedeveg, som vi kalder hende. 88 år gammel. Hun har i de sidste 25 år været hos sin søster L .. enke, som plejede hende imod at få hendes alderdomsunderstøttelse .

Hun var datter af Chr. Asmussen, som beboede den ejendom i Karup, som Jens Ib Jørgensen nu ejer, dog lå bygningerne den gang noget længere tilbage fra vejen .

Hun havde aldrig været gift men var dog engang forlovet med en der hed Niels Martensen . Han havde overtaget hendes faders ejendom, men kunne ikke klare den og måtte lade handelen gå tilbage, hvorved forlovelsen også hævedes. Han kom så her til byen og blev landpost, trods det at han hverken kunne læse eller skrive. Hedevegs fader Chr. Asmussen var også møller og hjalp ofte min fader på møllen, det vil sige den gamle mølle, det første han havde købt den midt i 1870'erne.

TORS DAG DEN 21. JANUAR 1915

Jeg har i dag gennem Amtet fra Ministeriet fået en forespørgsel om, der er sædekorn nok her i Brande sogn nu til foråret.

Jeg har svaret, at jeg mener, der er tilstrækkelig til egen brug her i Sognet.

Det er jo kun væsentlig grå havre, det drejer sig om. Byg sås der så forsvindende lidt af

FREDAG DEN 22. JANUAR 1915

Der er i dag kommen en ny doktor her til byen fra Herning, som hedder Hagedorn . Han har lejet bolig i en lille villa, som ligger lige over for møllen . Vi har nu tre læger her i byen, hvilket må anses for at være tilstrækkelig .

Jeg har i dag taget imod svin og der blev leveret 24 stk. betalt med 43 1/2 ører pr. pund levende vægt .

Forhenværende præst her i Brande nu i Sædden på Sjælland og folketingsmand for Vordingborg kreds skulle i dag holde foredrag her i Brande . Men havde begrundet på den politiske situation sendt et telegram om, at han ikke kunne komme, da der ville blive et vigtigt afstemning i Tinget efter den voldsomme debat om maksimalprisen på rug .

I nat døde Line Bredlund, enke efter forlængst afdøde landpost Jens Bredlund.

MANDAG DEN 25. JANUAR 1915

I dag solgte Ib Søndergaard Dørslund og mig kvægbesætningen på den os tilhørende gård i Borup for 2.000 kr.

Da det ingen første klasses besætning er mente vi ikke det kunne betale sig at fodre den med de nuværende høje priser på foder.

TORS DAG DEN 28. JANUAR 1915

I dag har regeringen påbudt maksimalpris på dansk hvede til 21 kr 50 ører pr. ton for 128 pund koll. og maksimal pris på danske hvedeklid 17.00 pr. 100 kg.

FREDAG DEN 29. JANUAR 1915

Generalforsamling i Brande Elektricitetsværk, hvor der ikke blev noget vedtaget af særlig betydning. Den gamle bestyrelse blev genvalgt, som består af Barber A. Mouritsen, lærer Johannes Hansen, postbud Kjergaard Kristensen, gårdejer Clemens Overgaard og gårdejer Niels S Eriksen Dørslund.

SØNDAG DEN 31. JANUAR 1915

Generalforsamling i Brande Håndværkerforening. Der blev ikke vedtaget noget af nævneværdig betydning udover det, at fabrikant Johs. Martensen rettede et meget ubehersket angreb på afholdsfolkene og henstillede til bestyrelsen at arbejde ihærdig for at få et par restaurationsbevillinger mere i Brande, hvilket størsteparten af forsamlingen billigede.

ONSDAG DEN 3. FEBRUAR 1915

Der er i dag kommen skemaer fra ministeriet, som skal udfyldes af prisreguleringskommissionen. Der skal tælles, hvor meget rug-hvede-byg-havre-roer-kartofler landmændene har tilbage, samt hvor meget kraftgoder kager, der haves på lager.

Endvidere spørges der om, hvor stor et areal, der skal bevares med havre, byg og blandsæd samt om der er fornødent såsæd.

TORS DAG DEN 4. FEBRUAR 1915

I dag har jeg været til sognerådsmøde. Sognerådet vedtog at yde et tilskud således at småfolk kunne få nyt billigere brød, et 8 pund rugbrød for 50 ører. Ligeledes vedtoges det at yde de alderdomsunderstøttede et dyrtidstillæg på 4-5 kr. månedlig.

MANDAG DEN 8. FEBRUAR 1915

Der har i dag været tvangsauktion over Mikkell Chr. Nielsens ejendom i Grærup begrundet på at både manden og konen var døde af tuberkulose. Hypotekforeningen blev højstbydende som ufyldestgjort pantaver.

Regeringen tilbyder i dag gennem bekendtgørelse i bladene, at husmænd og mindre gårdmænd kan bytte lige over med rug og majs.

Den 15. august 1927 fratrådte jeg Brande Mølle.